

ВПЛИВ ТИПУ ПІДБОРУ БАТЬКІВ НА М'ЯСНУ ПРОДУКТИВНІСТЬ ПОТОМКІВ

Д.П.Рубльовський
Кіровоградська ДСГДС

На основі проведених досліджень виявлено значний вплив генетичних факторів на розвиток ягнят тонкорунної породи і їх м'ясну продуктивність.

Найбільших показників скоростиглості і м'ясної продуктивності баранчики таврійського внутріпородного типу досягли при однородному підборі батьків.

м'ясна продуктивність, тип підбору батьків, інтерєрні показники, період онтогенезу

Основні показники формування м'ясної продуктивності овець та методи її оцінки вивчали багато вчених [1-7].

Відродження вівчарства та постійне збільшення потреби населення в продуктах харчування ставить згідно з вимогами до племінної роботи у вівчарстві. Зростає потреба у створенні та розмноженні скоростиглих типів, з високою м'ясною та вовною продуктивністю.

Актуальним для практичної селекції є удосконалення методів оцінки м'ясної продуктивності ягнят та дорослих овець в залежності від різних факторів. Це питання не вивчалось при використанні баранів нового таврійського внутріпородного типу асканійської породи овець різних племінних заводів.

Відомо, що ознаки м'ясної продуктивності та скоростиглості, як і інші господарсько-корисні ознаки тварин, формуються завжди під дією спадкових факторів. Тому в племінній роботі по покращенню господарсько-корисних ознак важливе значення має визначення ступеня впливу того або іншого батька на їх проявлення на різних етапах онтогенеза.

Згідно з загально-біологічним законом Гекколя–Северцова, утворення і диференціація важливих органів та тканин організму теплокровних тварин завершується в крепотельнім періоді онтогенезу.

Враховуючи біологічні принципи, основні задатки м'ясної продуктивності тварин закладаються в періоді їх ембріогенезу.

Вивчення впливу різних варіантів добору баранів нового таврійського внутріпородного типу асканійської тонкорунної породи до тонкорунних маток проводили в СТОВ ім. Зайковського, Вільшанського району (табл.1).

Для цього були відібрані барани-плідники в двох варіантах. У першому був плідник м'ясо-вовнового типу за №2 та матки, які різнилися за живою масою, а в другому - використаний баран за №2101 типового вовнового напрямку, якого використовували для парування маток м'ясо-вовнового та вовнового типу.

Аналізуючи данні наведені в таблиці встановили, що ягнята від більших маток розвивалися на протязі внутріутробного періоду інтенсивніше, ніж їх напівбрати від маток з меншою живою масою. При різниці живої

1. Внутрішньоутробний розвиток ягнят при різних варіантах підбору

Показники	Баран №2, -М, 150 кг			Баран №2100, М+ , 100 кг			Показники співвідношення потомків баранів №2 : №2101,%
	групи за живою масою матерів		в середньому	групи за типом матерів		в середньому	
	60,3±0,3	50,0±0,7		вовнові	мясо-вовнові		
Число ягнят	3	3	6	3	3	6	
Чиста маса тіла, г	4689±682	4117±156	4408±156	3863±530	3932±117,7	3897±52	113
Кров, г	272±39,2	260±6,8	266±16,3	308±30,7	307±25,6	307±19,1	86,6
Органи травлення, г	356±38,2	332±5,1	344±15,1	312±7,8	297±5,1	304±4,6	113,2
Селезінка, г	7±1,02	7±0,3	7±0,48	9±0,6	8±1,0	8,5±0,6	82,6
Печінка, г	104±22,0	101±6,1	103±10,3	78±8,5	70±4,6	80±4,6	128,8
Серце, г	35±5,1	31±2,7	33±2,0	34±2,0	26±0,7	30±0,9	110,0
Легені, г	106±11,4	103±1,0	102±17,4	102±17,4	88±1,7	95±6,8	110,5
Нирки, г	32±3	31±0,35	24±2,4	24±2,4	20±3,4	22±20,5	145,5
Туша, г	2363±308,6	2025±109,2	1928±75,7	1928±76,7	1800±68,2	1864±51,3	117,7
Шкіра, г	567±47,7	572±6,9	578±3,0	578±34,1	435±10,2	507±15,7	111,4
Довгий м'яз спини, г	41±6,5	38±1,7	40±4,4	40±4,4	38,0±1,8	39±2,2	102,8
М'яз стегна, г	119±20,8	116±8,9	113±2,5	113±2,5	104±3,5	110±9,2	107,3
в т.ч. головний	42±6,3	39±2,1	39±5,8	39±5,8	37,0±1,0	38±2,4	107,9

маси матерів на 10,3 кг або 20,6% ($P>0,01$) новонароджені ягнята різнилися по даному показнику на 0,572 кг або 13,9%, ($P>0,5$).

Встановлена різниця між баранчиками цих груп по кількості м'яких тканин, що становить 10,5%, і кісток скелета в туші – на 31,5%. Співвідношення цих тканин у ягнят від маток, що характеризуються крупноплідністю, становило $2,06\pm 0,18$, тоді як у їх напівбратів від дрібних матерів $2,41\pm 0,15$ або різниця становила 16,9% ($P>0,5$), що вказує на кращий розвиток кісткової тканини у перших.

Новонароджені баранчики, отримані від різнорідного і однорідного підбору батьків за типом, мало різнилися по масі тіла (табл. 2). Але нащадки м'ясо-вовнового типу і барана за номером 2101 вовнового типу мали перевагу над напівбратами від однотипового добору в абсолютній масі внутрішніх органів, тканин і окремих м'язів.

2. М'ясна продуктивність та маса внутрішніх органів і окремих тканин у 6,5-місячних баранчиків в залежності від величини матері

Показники	Жива маса матерів		Співвідношення показників, %
	60 $\pm$ 0,06	51,9 $\pm$ 0,44	
Кількість	8	11	
Перед забійна жива маса, кг	39,6 $\pm$ 1,8	35,1 $\pm$ 0,9	112,7
Забійна маса туші, кг	17,3 $\pm$ 0,7	15,6 $\pm$ 0,5	110,9
Забійний вихід, %	43 $\pm$ 1,3	44 $\pm$ 0,7	98,4
Чиста маса тіла, г	3172 $\pm$ 142	2350 $\pm$ 72	111,3
Кров, г	1311 $\pm$ 56,6	1050 $\pm$ 34,2	109,3
Відділ шлунка, г	1256 $\pm$ 88,1	1147 $\pm$ 75,8	101,0
Відділ кишечника, г	1362 $\pm$ 102	1347 $\pm$ 75,6	101,0
Селезінка, г	76 $\pm$ 5,6	82 $\pm$ 8,5	92,7
Печінка, г	706 $\pm$ 54	667 $\pm$ 26,7	105,8
Серце, г	116 $\pm$ 9,8	131 $\pm$ 9,8	88,5
Легені, г	407 $\pm$ 59	505 $\pm$ 97,8	92,8
Нирки, г	91 $\pm$ 5,6	100 $\pm$ 10,0	91,0
Внутрішній жир, г	483 $\pm$ 41,9	498 $\pm$ 44	86,9
Туша, г	16714 $\pm$ 628	14883 $\pm$ 447	112,0
Шкіра, г	5450 $\pm$ 501	4862 $\pm$ 134	-

Показники відносної маси крові (7,9%), органів травлення (8,08%) та інших внутрішніх органів (6,7%), туші (49,9%) у нащадків м'ясо-вовнових маток були також вище, ніж у ягнят, одержаних від маток вовнового типу. Отже у ягнят від маток м'ясо-вовнового типу внутрішні органи і основні тканини розвивались інтенсивніше.

Вплив величини матерів на розвиток і м'ясну продуктивність ягнят проявився в 6,5-місячному віці. (таблиця 3). Баранчики, одержані від великих за живою масою вівцематок, перевершували напівбратів, які мали матерів з меншою масою на 4,5 кг або на 12,8% ($P>0,05$), в них була більша забійна маса на 1,7 кг, або на 10,9%. Потомки великих вівцематок відрізнялися більш високими показниками абсолютної маси відділів шлунку, кісток, печінки, крові і поступалися по загальній масі внутрішніх органів, баранчикам одержаних

3. Вплив добору батьків на м'ясну продуктивність та інтер'єрні показники їх потомків у віці 6,5 місяця

Показники	Баран №2		Баран №2101	
	Матері			
	м'ясо- вовнові	вовнові	м'ясо- вовнові	вовнові
п	12	7	10	7
Передзабійна жива маса, кг	40,9 ±1,4	35,6±12,1	34,6±0,9	38,4±1,5
Забійна маса туші, кг	17,3±0,51	15,8±1,2	14,8±0,4	17,0±0,8
Забійний вихід, %	43,7±0,7	45,7±1,1	44,2±0,4	45,4±0,8
Чиста маса тіла, кг	32,3±9,4	28,6±17,6	27,2±6,9	30,6±12,0
Кров, г	1306±102,9	1118±171	1076±95,7	1164±67,3
Кишки (всі відділи)	1351±57,6	1473±38,3	1317±66,9	1554±66,7
Шлунок, г	1153±45,2	1284±34,3	1091±40,3	1164±67,3
Селезінка, г	80,7±2,4	78,0±5,9	71,0±4,34	74,0±3,9
Печінка, г	677±30	680±34,5	657±23,3	708±32,2
Серце, г	111±2,6	114±6,7	107±3,9	126±7,5
Легені з трахеями, г	525±23,1	418±23,0	457±27,8	534±33,7
Нирки, г	95±3,9	98±11,9	90,7±4,79	91,4±5,9
Туша, кг	16,6±4,4	15,2±12,2	14,3±4,3	16,3±0,2
Шкіра, г	5307±204	4900±293	4971±210	5557±248

від маток з меншою масою тіла. Можна припустити, що ці дані відображають в тій чи іншій мірі компенсаторний характер розвитку внутрішніх органів у потомків маток невеликих по фенотипу. У потомків великих вівцематок відносний приріст крові (в 4,8 раза), печінки (6,9 раза) і шкіри (в 9,8 раза) був більш інтенсивним, як у їх напівбратів від менших маток (відповідно в 3,9; 6,6 і 8,5 раза).

Аналізом результатів забою баранчиків 6,5-міс віку, в залежності від виду підбору батьків різних типів встановлено, що генотипи матері і батька впливають на м'ясну продуктивність і інтер'єрні особливості нащадків. Баранчики, одержані від однорідного підбору барана №2 і маток м'ясо-вовнового типу мають зверхість над напівбратами від маток вовнового типу (різнорідний добір) за живою масою (на 14,9%, $P < 0,05$), забійною масою туші (на 9,6%, $P < 0,5$) і відносною масою крові (на 0,22%) та поступаються в забійному виході (на 2,0%), абсолютній масі органів травлення (на 10,3%), печінки (на 0,4%) і по відносній масі всіх внутрішніх органів (на 2,6%).

Потомки барана № 2101 та маток вовнового типу (однорідний підбір) характеризувалися найменшою м'ясною продуктивністю і поступалися напівбратам від м'ясо-вовнових маток (разнорідний добір) по живій масі (на 11%), забійній масі туші (на 14,9%) і забійному виходу (на 1,2%), а також абсолютній масі всіх внутрішніх органів та тканин.

Висновок. Результати досліджень свідчать про значний вплив генетичних факторів на розвиток ягнят тонкорунної породи в пре- і постнатальні періоди онтогенезу та їх м'ясну продуктивність.

При цьому вплив генотипу матері проявляється сильніше, ніж батька. Найбільших показників скоростиглості асканійські баранчики таврійського типу досягають при однорідному доборі батьків. Генетичні фактори позитив-

но впливають на показники м'ясної продуктивності потомків вовно-м'ясного типу, одержаних від м'ясо-вовнових батьків, в порівнянні з ровесниками. Ця різниця зберігається в різні вікові періоди.

Бібліографічний список

1.Боголюбский С.Н. Развитие мясности овец в Австралии /Сельское хозяйство за рубежом.- 1974.-№5.- С.39.

2.Викторов П.И. Исследования биологических основ мясной скороспелости овец.-Киев, 1962 .– 43 с.

3.Викторов П.И. Закономерности формирования скороспелости сельскохозяйственных животных //Использование биологических закономерностей животных в повышении продуктивности с.-х. животных./Тр. Кустанайского с.-х. ин-та/.

4.Помитун И.А. Использование селекционных достижений для формирования конкурентно-способного тонкорунного мясо-шерстного овцеводства: Зб. «Вівчарство».- Київ, 1998.-№30

5.Лори Р.А.Наука о мясе.– М.:Пищевая промышленность,1973.-193 с.

6.Санников М.И., Герасименко Г.Е. Итоги и перспективы использования австралийских мериносов и их потомков в стадах овец ставропольской породы //Тр. ВНИИИОК.-Ставрополь, 1977.-Вып. 39. С.3-16.

7.Косова Н.А. Селекція по скоростиглості – один з варіантів підвищення ефективності галузі вівчарства // Вівчарство.- №30.- 1998.

На основании проведенных исследований выявлено значительное влияние генетических факторов на развитие ягнят тонкорунной породы и их мясную продуктивность. Наибольших показателей скороспелости и мясной продуктивности асканийские баранчики таврийского типа достигли при однородному подборе родителей.

Because of conducted researches the significant influence of the genetic factors to development lambs fine-wooled of breed and their meat efficiency is revealed. The greatest parameters early maturing and meat efficiency Askaniya butter weedes Tavria of a type have reached (achieved) for want of homogeneous selection of the fathers.